

2021 (WG21-81)

Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Cymru) 2021/2022

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Cynllun)

Mae'r Cynllun hwn yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddarparu cyllid i sefydliadau addysg bellach a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol (canolfannau iaith Cymraeg i Oedolion gynt) yng Nghymru, at ddiben sefydlu cronfeydd disgresiynol i'w defnyddio i ddarparu taliadau brys mewn cysylltiad ag argyfyngau annisgwyl; a darparu cymorth ariannol i'r myfyrwyr cymwys hynny y gallai ystyriaethau ariannol eu rhwystro rhag cael mynediad i addysg bellach mewn sefydliad addysg bellach neu yn y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, neu sydd, am ba reswm bynnag, gan gynnwys anabledd corfforol neu anabledd arall, yn wynebu anawsterau ariannol. Mae'n darparu gwybodaeth i sefydliadau a chanolfannau iaith am ddiben y Cynllun a'r trefniadau ar gyfer gweinyddu cyllid o'r fath, ac yn gosod gofynion mewn cysylltiad â'r trefniadau hynny.

Daw'r Cynllun hwn i rym ar 1 Medi 2021 ac mae'n gymwys mewn cysylltiad â'r cyfnod sy'n dechrau ar 1 Medi 2021 ac yn dod i ben ar 31 Awst 2022.

2021 (WG21-81)

Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Cymru) 2021/2022

RHAN 1 - CYFFREDINOL

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1. Enw'r Cynllun hwn yw Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Cymru) 2021/2022.

2. Daw'r Cynllun hwn i rym ar 1 Medi 2021 ac mae'n gymwys mewn cysylltiad â'r cyfnod sy'n dechrau ar 1 Medi 2021 ac yn dod i ben ar 31 Awst 2022. Mae'r Cynllun hwn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

3. Yn y Cynllun hwn—

ystyr "Sefydliad" yw sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru neu'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol sy'n cael cyllid gan Weinidogion Cymru at ddibenion y Cynllun hwn.

Diwygio

4. Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r darpariaethau a nodir yn y Cynllun hwn, eu dirymu neu ychwanegu atynt unrhyw bryd.

Cyngor ariannol

5. Mae darparu cyngor ariannol i fyfyrwr yn rhan allweddol o sicrhau y defnyddir y Cynllun hwn yn effeithiol.

RHAN 2 – DIBEN Y CYNLLUN

6. Mae'r cyllid a ddyrennir i Sefydliad at ddibenion y Cynllun hwn i'w ddefnyddio i ddarparu cymorth ariannol i'r myfyrwyr cymwys hynny y gallai ystyriaethau ariannol eu rhwystro rhag cael mynediad i addysg neu sydd, am ba reswm bynnag, gan gynnwys anabledd corfforol neu anabledd arall, yn wynebu anawsterau ariannol.

Dibenion y caniateir defnyddio taliadau ar eu cyfer

7. Ni chaniateir defnyddio'r taliadau a wneir i fyfyrwyr yn rhinwedd y Cynllun hwn ac eithrio at y dibenion a bennir yn y Cynllun hwn.

Grwpiau â blaenoriaeth

8. Rhaid i Sefydliadau asesu cais myfyriwr am gyllid yn unol â Rhan 5 (Penderfynu ynghylch Taliadau) o'r Cynllun hwn. Wrth benderfynu pa fyfyrwr unigol i'w cefnogi o blith y rhai sy'n gymwys, rhaid i Sefydliadau roi blaenoriaeth i fyfyrwr sy'n perthyn i un neu ragor o'r grwpiau â blaenoriaeth a nodir ym mharagraff 9. Nid yw trefn rhestr y grwpiau â blaenoriaeth ym mharagraff 9 yn dangos trefn blaenoriaeth o fewn y rhestr.

9. Y grwpiau â blaenoriaeth ar gyfer cymorth o dan y Cynllun hwn yw myfyrwyr cymwys fel a ganlyn:

(1) Myfyrwyr y mae arnynt angen cymorth gyda chostau gofal plant, yn enwedig rhieni unigol;

(2) Myfyrwyr a fydd yn cyrraedd 20 mlwydd oed cyn cwblhau eu cyrsiau Safon Uwch neu gyrsiau AB eraill, ac sy'n wynebu anawsterau ariannol penodol, oherwydd bydd eu teuluoedd yn peidio â chael budd-daliadau plant ac ychwanegiadau dibyniaeth yn eu budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol neu gredydau treth ar gyfer y myfyrwyr hyn, o 20fed pen-blwydd y myfyriwr ymlaen;

(3) Myfyrwyr sy'n ofalwyr (sy'n darparu cymorth di-dâl i rywun na allai ymdopi heb y cymorth hwn); a fu'n derbyn gofal, neu ar brawf, neu fyfyrwyr yr ystyrir eu bod o dan risg am reswm arall;

(4) Myfyrwyr ar incwm isel, gan gynnwys dysgwyr nad ydynt yn gymwys i gael cymhorthdal incwm neu fyfyrwyr o deuluoedd ar incwm isel, gan gynnwys y teuluoedd hynny sy'n cael Lwfans Ceisio Gwaith neu fudd-daliadau prawf modd y wladwriaeth megis Credyd Treth Gwaith a'r rheini sydd â dibynyddion nad ydynt yn ennill;

(5) Myfyrwyr sy'n preswyllo fel arfer mewn ardal â lefel gyffredinol o 190 neu'n is yn ôl y fersiwn ddiweddaraf o Fynegai Amddifadedd Lluosog Cymru(1);

(6) Myfyrwyr sy'n wynebu anawsterau ariannol penodol oherwydd bydd eu teuluoedd yn peidio â chael elfen plant y credyd cynhwysol ar 1 Medi sy'n dilyn 19eg pen-blwydd y myfyriwr.

(1) Cyhoeddwyd y fersiwn ddiweddaraf o Fynegai Amddifadedd Lluosog Cymru ar 1 Mai 2019 a bydd yn gymwys am oes gyfan y Cynllun hwn. (<http://wales.gov.uk/statistics-and-research/welsh-index-multiple-deprivation/?skip=1&lang=cy>)

Dylai Sefydliadau nodi, os yw myfyriwr cymwys yn dod o fewn un neu ragor o'r grwpiau â blaenoriaeth a restrir uchod, nad yw hynny ynddo'i hunan yn sail dros wneud dyfarndal o'r cyllid a ddyrennir at ddibenion y Cynllun hwn.

10. Mae'n ofynnol bod gan Sefydliadau bolisi ysgrifenedig ar gyfer dyrannu taliadau i fyfyrwyr cymwys o dan y Cynllun hwn. Rhaid cyhoeddi'r polisi ysgrifenedig (ynghyd â'r weithdrefn apelio o dan baragraff 45) ym mha fodd bynnag y mae'r Sefydliad yn ystyried ei fod yn briodol, ar yr amod ei fod ar gael yn hwylus i fyfyrwyr y Sefydliad ac i'r rhai sy'n eu cynghori. Rhaid i'r polisi esbonio trefniadau gweithredol y Sefydliad ar gyfer dyrannu taliadau o'r fath. Rhaid i'r polisi ysgrifenedig ac unrhyw ddeunyddiau neu hysbysebion eraill a gyhoeddir mewn perthynas â'r Cynllun hwn gyfeirio at y Cynllun fel "Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Cymru) 2021/22".

RHAN 3 – CYMHWYSTRA

Myfyrwyr a chysiau cymwys

11. Ni chaniateir gwneud taliadau o dan y Cynllun hwn ac eithrio i fyfyrwyr cymwys.

12. Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), myfyriwr cymwys yw myfyriwr sydd, ym marn y Sefydliad—

- (a) yn fyfyrwr addysg bellach 16 mlwydd oed neu'n hŷn sy'n dilyn cyrsiau llawnamser neu ran-amser yn y Sefydliad (gan gynnwys cyrsiau Cymraeg i Oedolion); a
- (b) sy'n dod o fewn—
 - (i) un o'r categorïau a nodir ym mharagraffau 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18 ac 20 o Ran 2 o'r Atodlen i'r Cynllun hwn; neu
 - (ii) yn achos myfyriwr y dechreuodd ei gwrs cyn 1 Awst 2021, baragraffau 8, 10, 12, 15, 17 neu 19 o Ran 2 o'r Atodlen.

(2) Ni fydd person sy'n dod o fewn un o'r categorïau a nodir yn Rhan 3 o'r Atodlen i'r Cynllun hwn yn fyfyrwr cymwys ond at ddibenion cymorth tuag at ffioedd dysgu yn unol â pharagraff 20.

(3) Pan fo'r Sefydliad wedi penderfynu cyn 1 Awst 2021 nad yw myfyriwr ond yn gymwys i gael cymorth tuag at ffioedd dysgu, ni fydd y myfyriwr ond yn gymwys i gael cymorth tuag at ffioedd dysgu drwy gydol y cwrs.

(4) Ni fydd person yn fyfyrwr cymwys mewn cysylltiad â chwrs sy'n dechrau ar neu ar ôl 1 Ionawr 2028 os yr unig baragraff neu baragraffau yn yr Atodlen

y mae'r person yn dod o'i fewn neu o'u mewn yw un neu ragor o baragraffau 13 neu 14.

RHAN 4 – MATHAU O DALIADAU

Grantiau

13. Caiff Sefydliadau ddarparu cyllid i fyfyrwyr cymwys ar ffurf grantiau.

Benthyciadau byrdymor

14. Caiff Sefydliadau wneud taliadau i fyfyrwyr cymwys ar ffurf benthyciadau byrdymor. Mater i'r Sefydliad yw penderfynu ar swm y benthyciad byrdymor i'w ddyfarnu i fyfyrwr cymwys.

Trefniadau swmpbrynu

15. Caiff Sefydliadau wneud trefniadau swmpbrynu gyda chwmnïau trafndiaeth lleol a darparu cyfarpar neu wasanaethau am brisiau is i fyfyrwyr cymwys y byddai arnynt angen cymorth, fel arall, o dan y Cynllun hwn.

16. Ni chaniateir defnyddio cyllid o dan y Cynllun hwn i ddisodli trefniadau swmpbrynu presennol a ariennir o gyllid y Sefydliad ei hunan neu gyfrannu atynt.

17. Pan fo Sefydliad yn ymuno mewn trefniant swmpbrynu, rhaid cynnal trywydd archwilio eglur, fel y gellir adnabod y myfyrwyr sy'n fuddiolwyr a swm y cyllid a ddyrannwyd o'r Cynllun hwn. Rhaid i'r cofnodion ddangos hefyd fod y mwyafrif o'r myfyrwyr sy'n cael budd o'r trefniant swmpbrynu yn fyfyrwyr cymwys sy'n wynebu caledi ariannol ac y byddai'n anodd iddynt gael mynediad i'w hastudiaethau heb gymorth o'r fath.

RHAN 5 – PENDERFYNU YNGHYLCH TALIADAU

Ceisiadau am gyllid

18. Rhaid i Sefydliadau werthuso ceisiadau am gyllid o dan y Cynllun hwn fesul achos unigol yn unol â'u polisi ysgrifenedig ar gyfer dyrannu cyllid, fel y cyfeirir ato ym mharagraff 10. Ym mhob achos, rhaid i'r Sefydliadau asesu cais myfyriwr ar sail y dystiolaeth a ddarperir gan y myfyriwr hwnnw a'i amgylchiadau unigol. Dylai myfyriwr gael ei hysbysu pa un a yw ei gais am gyllid wedi bod yn llwyddiannus ai peidio o fewn pedair wythnos i'r Sefydliad gael y cais hwnnw.

Ystyried cyllid o ffynonellau eraill wrth asesu cymhwysra

19. Rhaid i Sefydliadau ystyried amgylchiadau ariannol y myfyriwr ac argaeledd cymorth o ffynonellau eraill megis y Lwfans Cynhaliath Addysg, Cynllun Grant Dysgu Llywodraeth Cymru (Addysg Bellach) (Cymru) 2021, neu gynllun cyfatebol arall a gyllidir gan y llywodraeth, budd-daliadau nawdd cymdeithasol ac unrhyw gredydau treth perthnasol, a chymorth a ddarperir gan awdurdod lleol y myfyriwr.

Ffioedd dysgu a chostau sy'n gysylltiedig â chysiau

20. Ni chaniateir defnyddio cyllid o dan y Cynllun hwn i dalu cost ffioedd dysgu ar gyfer unrhyw fyfyrwr cymwys, ac eithrio mewn achosion pan fo myfyriwr cymwys rhan-amser yn ymgymryd â modiwl blas addysg uwch sy'n gyfwerth â 10% ond llai na 50% o gwrs addysg uwch llawnamser. Mae disgresiwn gan y Sefydliadau i ddarparu cyllid o dan y Cynllun hwn i fyfyrwyr cymwys sy'n ymgymryd â modiwlau blas addysg uwch sy'n llai na 10% o gwrs addysg uwch llawnamser neu'n llai na 12 credyd ac fel arall yn bodloni meini prawf cymhwysra'r Sefydliad ar gyfer cymorth modiwl blas.

21. Caniateir defnyddio cyllid o dan y Cynllun hwn i gynorthwyo myfyrwyr cymwys i dalu ffioedd sy'n gysylltiedig â chysiau, megis ffioedd arholi a chofrestru cyrff dyfarnu, a chost eitemau o gyfarpar neu ddeunyddiau sy'n hanfodol er mwyn i'r myfyriwr cymwys gymryd rhan mewn gweithgareddau cwrs. Fel rheol, dylai unrhyw gyfarpar neu ddeunyddiau o'r fath a brynir gan Sefydliad o dan y Cynllun hwn barhau'n eiddo i'r Sefydliad.

22. Caiff Sefydliadau wneud taliadau i fyfyrwyr cymwys hefyd at ddiben eu cynorthwyo gyda chostau eraill sy'n gysylltiedig â chysiau. Mae costau o'r fath yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig â gofal plant, teithio, llyfrau a theithiau maes ond nid ydynt yn gyfyngedig i'r costau hynny.

23. Ni chaiff Sefydliadau wneud taliad i fyfyrwr cymwys mewn cysylltiad â dirwyon a blaendaliadau.

Costau sy'n deillio o anabledau

24. Caiff Sefydliadau wneud taliadau at ddiben cynorthwyo myfyrwyr cymwys anabl a myfyrwyr cymwys sydd â dibynyddion anabl. Mae hyn yn cynnwys taliadau mewn cysylltiad â chostau rhesymol sy'n gysylltiedig â'r anabledd ond nid yw'n gyfyngedig i'r taliadau hynny. Pan fo'r Sefydliad wedi prynu cyfarpar ar gyfer myfyriwr cymwys anabl o dan y Cynllun hwn, dylai'r cyfarpar hwnnw barhau'n eiddo i'r Sefydliad, oni bai bod y cyfarpar hwnnw

wedi ei deilwra i ddiwallu anghenion unigol y myfyriwr hwnnw.

RHAN 6 – PROSES AU: Y RHYNGWYNEB RHWNG GWEINIDOGION CYMRU A SEFYDLIADAU

Talu i Sefydliadau

25. Er mwyn cael cyllid at ddibenion y Cynllun hwn, rhaid i Sefydliad ddarparu cadarnhad ysgrifenedig i Weinidogion Cymru ei fod yn derbyn telerau ac amodau'r Cynllun hwn, a hynny cyn cael y cyllid.

26. Cyfanswm y cyllid i'w dalu i Sefydliad fydd y swm a ddyrannwyd i'r Sefydliad hwnnw gan Weinidogion Cymru.

27. Bydd Gweinidogion Cymru yn darparu'r cyllid i Sefydliadau mewn tri rhandaliad. Gwneir y rhandaliadau cyn pob tymor yn ôl y gymhareb 40:30:30. Fodd bynnag, caiff Gweinidogion Cymru benderfynu cadw cyllid yn ystod y flwyddyn yn ôl os yw Sefydliad wedi cadarnhau ei fod yn cadw digon o gyllid i ddiwallu'r angen presennol.

Cyllid nas gwariwyd

28. Ar ddiwedd y cyfnod y mae'r Cynllun hwn yn gymwys iddo, caiff Sefydliadau gario ymlaen hyd at 10% o gyfanswm y cyllid sydd ar gael iddynt o dan y Cynllun hwn heb gyfeirio at Weinidogion Cymru.

29. Dim ond mewn perthynas â chynllun caledi olynol a sefydlir gan Weinidogion Cymru y caniateir defnyddio unrhyw gyllid a llog a gariwyd ymlaen yn unol â pharagraff 28.

30. Rhaid i weddill unrhyw gyllid nas gwariwyd a llog sydd gan Sefydliad mewn cysylltiad â'r Cynllun hwn (dros ben yr hyn a gyfrifir o dan baragraff 28 ac sy'n parhau heb ei wario ar 31 Awst 2022) gael ei ddychwelyd i Lywodraeth Cymru erbyn 1 Rhagfyr 2022 fan bellaf.

31. At ddibenion paragraff 28, mae'r ffigur o 10% i'w gyfrifo drwy gyfeirio at swm y dyraniad i'r Sefydliad ar gyfer 2021/22 ynghyd ag unrhyw gyllid a gariwyd ymlaen o'r blaen gan y Sefydliad ac unrhyw log a enillwyd ar y swm hwnnw a'r cyllid hwnnw.

Costau cyhoeddusrwydd a gweinyddu

32. Caiff Sefydliadau ddefnyddio 3% o gyfanswm y cyllid a ddyrannwyd iddynt o dan y Cynllun hwn neu £525, pa un bynnag yw'r swm mwyaf, i sicrhau y

rhoddir cyhoeddusrwydd effeithiol i'r Cynllun a'i fod yn cael ei weinyddu'n effeithiol.

Atebolrwydd

33. Prif Swyddog Gweithredol (neu swyddog cyfatebol) y Sefydliad sy'n gyfrifol am—

(1) cynghori Corff Llywodraethu'r Sefydliad ynglŷn â'i gyfrifoldebau o dan y Cynllun hwn;

(2) sicrhau bod y ffyrdd y mae'r Sefydliad yn defnyddio ei ddyraniad o gyllid yn gyson â diben y Cynllun hwn ac y cydymffurfir â thelerau ac amodau'r Cynllun hwn; a

(3) cymryd pa gamau bynnag a fydd yn ofynnol gan Weinidogion Cymru o bryd i'w gilydd i sicrhau bod system o reolaethau a dulliau rheoli ariannol ar waith, i alluogi'r Sefydliad i gyflawni ei rwymedigaethau ariannol.

Darparu cyfrifon a gwybodaeth ychwanegol

34. Mae'n ofynnol i Sefydliadau roi sylw i'r cyngor a roddir yn y ddogfen 'Financial Memorandum between the Welsh Government, further education institutions and higher education institutions providing further education' (Dogfen ganllawiau Rhif: 160/2015 ddyddiedig Mawrth 2015) neu unrhyw Femorandwm Ariannol diwygiedig neu olynol a ddyroddir gan Weinidogion Cymru.

35. Rhaid i Sefydliadau ddilyn y trefniadau archwilio sydd yn y Memorandwm Ariannol uchod.

36. Rhaid i Sefydliadau roi unrhyw wybodaeth mewn cysylltiad â'u cyfrifon archwiliedig ar gael i Weinidogion Cymru os gofynnant amdani.

37. Rhaid i Sefydliadau ddefnyddio'r ad-daliadau a wneir gan fyfyrwyr mewn cysylltiad â benthyciadau byrdymor a wneir o dan baragraff 14 o'r Cynllun hwn at y dibenion a nodir yn y Cynllun hwn neu ar gyfer taliadau pellach y bydd rhaid eu dogfennu yn yr un modd â thaliadau gwreiddiol.

RHAN 7 – PROSESAU: Y RHYNGWYNEB RHWNG SEFYDLIADAU A MYFYRWYR

Taliadau i fyfyrwyr

38. Rhaid i Sefydliadau ymdrin â thaliadau myfyrwyr yn brydlon, gan gadw mewn cof ddiben y Cynllun hwn a'r amgylchiadau sy'n arwain at galedi ariannol.

39. Ni chaiff Sefydliadau ymrwymo i wneud unrhyw daliadau flwyddyn ar ôl blwyddyn i fyfyrwyr.

40. Caiff Sefydliadau gytuno mewn egwyddor ar daliadau i fyfyrwyr cymwys o dan y Cynllun hwn cyn bo cwrs y myfyriwr cymwys yn dechrau, ond ni chaniateir talu unrhyw arian i'r myfyriwr hyd nes bod y myfyriwr wedi dechrau ei gwrs.

41. Caiff Sefydliadau wneud taliadau i fyfyrwyr cymwys o dan y Cynllun hwn naill ai mewn cyfandaliad neu mewn rhandaliadau.

42. Dylai Sefydliadau roi sylw i unrhyw God Ymarfer a ddyroddir o bryd i'w gilydd gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol mewn cysylltiad â gofynion a osodir gan Bennod 2 o Ran 6 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Taliadau i fyfyrwyr mewn cysylltiad â chyfarpar a deunyddiau

43. Caiff myfyriwr cymwys wneud cais am gyllid mewn cysylltiad â chyfarpar a/neu ddeunyddiau hanfodol y mae wedi eu prynu er mwyn cymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n gysylltiedig â'r cwrs. Os yw cais y myfyriwr yn llwyddiannus, caiff Sefydliad ad-dalu'r costau y mae'r myfyriwr yn mynd iddynt wrth brynu'r cyfarpar a/neu'r deunyddiau, yn llawn neu'n rhannol.

Taliadau yn ystod cyfnodau pan fo astudiaethau wedi eu hatal dros dro

44. Caiff Sefydliad wneud taliadau o dan y Cynllun hwn i fyfyrwyr cymwys sydd wedi atal eu hastudiaethau dros dro am resymau ynglŷn ag iechyd, yr angen i ofalu am eraill, beichiogrwydd, neu unrhyw amgylchiadau eraill y mae'r Sefydliad yn barnu eu bod yn briodol, ar yr amod bod y Sefydliad wedi ei fodloni nad yw'r myfyriwr wedi tynnu'n ôl o'r cwrs nac wedi gadael y cwrs a'i fod yn bwriadu dychwelyd iddo.

Apelau

45. Rhaid i Sefydliadau fod wedi sefydlu a chyhoeddi gweithdrefn apelio ar gyfer achosion pan fo myfyrwyr wedi ymgeisio'n aflwyddiannus am gymorth o dan y Cynllun hwn. Dylai'r weithdrefn hon fod yn eglur, a rhaid rhoi gwybod i fyfyrwyr bod hawl ganddynt i apelio. Cyfrifoldeb y Sefydliadau sy'n gweinyddu'r Cynllun hwn yw penderfyniadau ynglŷn â chymhwystra a dyfardaliadau. Mater i'r Sefydliadau yw ystyried pob achos a datrys apelau yn unol â'u gweithdrefn gyhoeddedig.

46. Dylai Sefydliadau ystyried cynnwys cynrychiolwyr y myfyrwyr yn y broses o wneud penderfyniadau.

Jeremy Miles AS

Gweinidog y Gymraeg ac Addysg, un o Weinidogion
Cymru

Dyddiad 10 Medi 2021

YR ATODLEN

Myfyrwyr Cymwys

RHAN 1

Dehongli

1.—(1) At ddibenion yr Atodlen hon—

ystyr “AEE” (“EEA”) yw’r diriogaeth a ffurfir gan Aelod-wladwriaethau’r Ardal Economaidd Ewropeaidd;

ystyr “aelod o deulu” (“*family member*”) (oni nodir fel arall) yw—

- (a) mewn perthynas â gweithiwr trawsffiniol AEE, gweithiwr mudol AEE, person hunangyflogedig trawsffiniol AEE, person hunangyflogedig AEE neu berson perthnasol o Ogledd Iwerddon sy’n cael ei drin fel pe bai’n weithiwr mudol AEE neu’n berson hunangyflogedig AEE—
 - (i) priod y person neu ei bartner sifil;
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu
 - (bb) yn ddibynyddion y person neu’n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person; neu
 - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y person neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y person;
- (b) mewn perthynas â pherson cyflogedig Swisaidd, person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu berson hunangyflogedig Swisaidd—
 - (i) priod y person neu ei bartner sifil; neu
 - (ii) plentyn y person neu blentyn priod neu bartner sifil y person;
- (c) mewn perthynas â gwladolyn UE sy’n dod o fewn Erthygl 7(1)(c) o Gyfarwyddeb 2004/38—
 - (i) priod y gwladolyn neu ei bartner sifil; neu
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y gwladolyn neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y gwladolyn sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu

- (bb) yn ddibynyddion y gwladolyn neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y gwladolyn;
- (d) mewn perthynas â gwladolyn UE sy'n dod o fewn Erthygl 7(1)(b) o Gyfarwyddeb 2004/38—
 - (i) priod y gwladolyn neu ei bartner sifil;
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y gwladolyn neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y gwladolyn sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu
 - (bb) yn ddibynyddion y gwladolyn neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y gwladolyn; neu
 - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y gwladolyn neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y gwladolyn;
- (e) mewn perthynas â gwladolyn o'r Deyrnas Unedig, at ddibenion paragraff 9—
 - (i) priod y gwladolyn neu ei bartner sifil; neu
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y gwladolyn neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y gwladolyn sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu
 - (bb) yn ddibynyddion y gwladolyn neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y gwladolyn;

ystyr “Ardal Economaidd Ewropeaidd” (“*European Economic Area*”) yw'r ardal a ffurfir gan y Gwladwriaethau AEE;

ystyr “Cyfarwyddeb 2004/38” (“*Directive 2004/38*”) yw Cyfarwyddeb 2004/38/EC Senedd Ewrop a'r Cyngor ar hawl dinasyddion yr Undeb ac aelodau o'u teuluoedd i symud a phreswyllo'n rhydd yn nhiriogaeth yr Aelod-wladwriaethau;

mae i “cyfnod gras” yr ystyr a roddir i “*grace period*” gan reoliad 3 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020;

mae i “cyfnod perthnasol” yr ystyr a roddir i “*relevant period*” gan reoliad 4 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020;

mae i “cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd” yr ystyr a roddir i “*Swiss citizens' rights agreement*” gan adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020(1);

mae i “cytundeb gwahanu EFTA yr AEE” yr ystyr a roddir i “*EEA EFTA separation agreement*” gan

adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020;

ystyr “Cytundeb y Swistir” (“*Swiss Agreement*”) yw’r Cytundeb rhwng y Gymuned Ewropeaidd a’i Haelod-wladwriaethau, o’r naill ran, a Chyddfederasiwn y Swistir, o’r rhan arall, ar Symudiad Rhydd Personau a lofnodwyd yn Lwcsembwrg ar 21 Mehefin 1999(1) ac a ddaeth i rym ar 1 Mehefin 2002;

mae i “diwrnod cwblhau’r cyfnod gweithredu” (“*implementation period completion day*”) yr ystyr a roddir gan Atodlen 1 i Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019;

ystyr “ffoadur” (“*refugee*”) yw person a gydnabyddir gan lywodraeth Ei Mawrhydi yn ffoadur o fewn ystyr Confensiwn y Cenhedloedd Unedig sy’n ymwneud â Statws Ffoaduriaid a wnaed yng Ngenefa ar 28 Gorffennaf 1951 fel y’i hestynnwyd gan y Protocol iddo a ddaeth i rym ar 4 Hydref 1967;

ystyr “gweithiwr” yw “worker” o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd;

ystyr “gweithiwr mudol AEE” (“*EEA migrant worker*”) yw gwladolyn AEE sy’n weithiwr, ac eithrio gweithiwr trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gweithiwr trawsffiniol AEE” (“*EEA frontier worker*”) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn weithiwr yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu’r Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “gweithiwr Twrcaidd” (“*Turkish worker*”) yw gwladolyn Twrcaidd—

- (a) sy’n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd; a
- (b) sy’n cael, neu sydd wedi cael, ei gyflogi’n gyfreithlon yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gwladolyn AEE” (“*EEA national*”) yw gwladolyn o Wladwriaeth AEE;

ystyr “gwladolyn UE” (“*EU national*”) yw gwladolyn o Aelod-wladwriaeth o’r Undeb Ewropeaidd;

ystyr “Gwladwriaeth AEE” (“*EEA State*”) yw Aelod-wladwriaeth o’r Ardal Economaidd Ewropeaidd;

(1) Gorch. 4904 ac OJ Rhif L114, 30.04.02, t. 6.

ystyr “person cyflogedig” (*“employed person”*) yw person cyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person cyflogedig Swisaidd” (*“Swiss employed person”*) yw gwladolyn Swisaidd sy’n berson cyflogedig, ac eithrio person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (*“Swiss frontier employed person”*) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson cyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig” (*“self-employed person”*) yw—

- (a) mewn perthynas â gwladolyn AEE, person sy’n hunangyflogedig o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd; neu
- (b) mewn perthynas â gwladolyn Swisaidd, person sy’n berson hunangyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person hunangyflogedig AEE” (*“EEA self-employed person”*) yw gwladolyn AEE sy’n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig Swisaidd” (*“Swiss self-employed person”*) yw gwladolyn Swisaidd sy’n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol AEE” (*“EEA frontier self-employed person”*) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu’r Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (*“Swiss frontier self-employed person”*) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w

breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

mae i “person perthnasol o Ogledd Iwerddon” yr ystyr a roddir i “relevant person of Northern Ireland” gan reolau mewnfudo’r cynllun preswyllo;

ystyr “person sydd â chaniatâd Calais” (“*person with Calais leave*”) yw person a chanddo ganiatâd cyfredol i aros o dan baragraffau 352J, 352K, 352L neu 352T o’r Rheolau Mewnfudo (caniatâd Calais a “caniatâd oherwydd llinach” a roddir yn rhinwedd bod yn blentyn dibynnol i berson y rhoddwyd caniatâd Calais iddo);

ystyr “person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67” (“*person with section 67 leave to remain*”) yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig o dan adran 67 o Ddeddf Mewnfudo 2016 ac yn unol â’r rheolau mewnfudo; a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i’r caniatâd hwnnw gael ei roi i’r person;

ystyr “person sydd â hawliau gwarchoddedig” (“*person with protected rights*”) yw—

(a) person o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion—

- (i) a chanddo ganiatâd i ddod i mewn i’r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd yn rhinwedd rheolau mewnfudo’r cynllun preswyllo;
 - (ii) sy’n ddinesydd Gwyddelig nad yw’n ofynnol iddo, yn unol ag adran 3ZA o Ddeddf Mewnfudo 1971(1), gael caniatâd i ddod i mewn i’r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi;
 - (iii) sy’n berson perthnasol at ddibenion rheoliad 3 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 pan na fo’r cyfnod gras wedi dod i ben;
 - (iv) sy’n geisydd at ddibenion rheoliad 4 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 pan na fo’r cyfnod perthnasol wedi dod i ben;
 - (v) fel arall sydd â hawliau y bernir eu bod yn gymwys yn rhinwedd unrhyw ddarpariaethau hawliau dinasyddion perthnasol; neu
- (c) aelod o deulu person perthnasol o Ogledd Iwerddon at ddibenion rheolau mewnfudo’r

(1) 1971 p. 77.

cynllun preswyllo pan fo gan yr aelod hwnnw o'r teulu ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo;

(2) Ym mharagraff (1)(v), ystyr “darpariaethau hawliau dinasyddion perthnasol” yw—

- (a) Erthygl 18(2) a (3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o'r cytundeb ymadael â'r UE;
- (b) Erthygl 17(2) a (3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o gytundeb gwahanu EFTA yr AEE (fel y diffinnir “the EEA EFTA separation agreement” yn adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020);
- (c) Erthygl 16(2) a (3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd;

ystyr “person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel partner a ddiogelir” (“*person granted leave to remain as a protected partner*”) yw person y rhoddwyd caniatâd iddo aros yn y Deyrnas Unedig naill ai fel dioddefwr trais domestig neu gam-drin domestig neu fel partner sydd wedi cael profedigaeth o dan unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a ganlyn o'r rheolau mewnfudo—

- (a) paragraffau 289B a 289D (dioddefwyr trais domestig);
- (b) paragraffau D-DVILR.1.1. a D-DVILR.1.2. o Atodiad FM (dioddefwyr cam-drin domestig);
- (c) paragraffau 40 ac 41 o Atodiad Lluoedd Arfog (dioddefwyr trais domestig sy'n bartneriaid i aelodau o'r lluoedd arfog);
- (d) paragraff 288, fel person y mae'r gofynion ym mharagraff 287(b) o'r rheolau hynny wedi eu bodloni mewn perthynas ag ef (priodau neu bartneriaid sifil sydd wedi cael profedigaeth);
- (e) paragraffau D-BPILR.1.1. a D-BPILR.1.2. o Atodiad FM (partneriaid sydd wedi cael profedigaeth);
- (f) paragraffau 36 a 37 o Atodiad Lluoedd Arfog (partneriaid sydd wedi cael profedigaeth); neu
- (g) paragraff 295N, fel person y mae'r gofynion ym mharagraff 295M o'r rheolau hynny wedi eu bodloni mewn perthynas ag ef (partneriaid di-briod neu bartneriaid o'r un rhyw sydd wedi cael profedigaeth);

ystyr “person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir” (“*person granted leave to enter or remain as a protected person*”) yw person sydd â chaniatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo;

ystyr “person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth” (“*person granted stateless leave*”) yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd cyfredol i aros fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo; a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr “rheolau mewnfudo” (“*immigration rules*”) yw'r rheolau a osodir gerbron Senedd y Deyrnas Unedig gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 3(2) o Ddeddf Mewnfudo 1971;

mae i “rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo” yr un ystyr a roddir i “residence scheme immigration rules” gan adran 17(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020;

ystyr “Rheoliadau Hawliau Dinasyddion 2020” (“*the 2020 Citizens' Rights Regulations*”) yw Rheoliadau Hawliau Dinasyddion (Dyddiad Cau ar gyfer Ceisiadau a Diogelwch Dros Dro) (Ymadael â'r UE) 2020;

ystyr “yr Undeb Ewropeaidd” (“*European Union*”) yw'r diriogaeth a ffurfir gan Aelod-wladwriaethau'r Undeb Ewropeaidd fel y'i cyfansoddir o bryd i'w gilydd;

mae i “wedi setlo” yr ystyr a roddir i “settled” gan adran 33(2A) o Ddeddf Mewnfudo 1971⁽¹⁾;

ystyr “Ynysoedd” (“*Islands*”) yw Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw.

(3) At ddibenion yr Atodlen hon, mae “rhiant” yn cynnwys gwarcheidwad, unrhyw berson arall a chanddo gyfrifoldeb rhiant dros blentyn ac unrhyw berson a chanddo ofal am blentyn ac mae “plentyn” i'w ddehongli yn unol â hynny.

(4) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person (“A” yn yr is-baragraff hwn) i'w drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yng Nghymru, y Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon neu yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci pe bai A wedi bod yn preswyllo felly oni bai am y ffaith bod—

- (a) A;
- (b) priod neu bartner sifil A;
- (c) rhiant A; neu
- (d) yn achos perthynas uniongyrchol dibynnol yn y llinach esgynnol, plentyn A neu briod neu bartner sifil plentyn A,

(1) 1971 p. 77; mewnosodwyd adran 33(2A) gan baragraff 7 o Atodlen 4 i Ddeddf Cenedligrwydd Prydeinig 1981 (p. 61).

yn gyflogedig dros dro neu wedi bod yn gyflogedig dros dro y tu allan i Gymru, y Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon neu'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci.

(5) At ddibenion is-baragraff (3), mae cyflogaeth dros dro y tu allan i Gymru, y Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon neu'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci yn cynnwys—

- (a) yn achos aelodau o luoedd rheolaidd llynges, byddin neu lu awyr y Goron, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r Deyrnas Unedig fel aelodau o luoedd o'r fath;
- (b) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Gweriniaeth Iwerddon, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon fel aelodau o luoedd o'r fath;
- (c) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Gwladwriaeth AEE neu'r Swistir, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir fel aelodau o luoedd o'r fath; a
- (d) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Twrci, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci fel aelodau o luoedd o'r fath.

(6) At ddibenion yr Atodlen hon, mae ardal ac eithrio'r Deyrnas Unedig neu Gibraltar—

- (a) nad oedd gynt yn rhan o'r Undeb Ewropeaidd neu'r Ardal Economaidd Ewropeaidd; ond
- (b) sydd ar unrhyw adeg cyn neu ar ôl i'r Cynllun hwn ddod i rym wedi dod yn rhan o'r naill neu'r llall, neu o'r ddwy, o'r ardaloedd hyn,

i'w hystyried fel pe bai bob amser wedi bod yn rhan o'r Ardal Economaidd Ewropeaidd.

(7) At ddibenion yr Atodlen hon, mae cyfeiriad at "Member State" neu "State" yn Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys y Deyrnas Unedig.

(8) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion os yw'r person hwnnw yn dod o fewn—

- (a) Erthygl 10 (cwmpas personol) o'r cytundeb ymadael â'r UE;
- (b) Erthygl 9 (cwmpas personol) o gytundeb gwahanu EFTA yr AEE (fel y diffinnir "EEA EFTA separation agreement" yn adran 39(1) o

Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020); neu

- (c) Erthygl 10 (cwmpas personol) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd.

RHAN 2

Categoriâu

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig

2.—(1) Person sydd ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs—

- (a) wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac nad yw'n dod o fewn paragraff 3;
- (b) yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig;
- (c) wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (d) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn unol â pharagraff 1(3).

3.—(1) Person—

- (a) sy'n bodloni un o'r amodau a ganlyn ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs—
 - (i) mae'r person o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd cael caniatâd amhenodol i ddod i mewn neu i aros o dan reolau mewnfudo'r cynllun preswyllo;
 - (ii) o ran y person—
 - (aa) mae o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion;
 - (bb) mae'n ddinesydd Gwyddelig sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig nad yw'n ofynnol iddo, yn unol ag adran 3ZA o Ddeddf Mewnfudo 1971, gael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi; ac

- (cc) byddai'n bodloni'r gofynion cymhwysra ar gyfer caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddir yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo pe bai'r person hwnnw yn gwneud cais am ganiatâd o'r fath;
- (iii) o ran y person—
- (aa) mae o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion;
 - (bb) mae'n berson perthnasol at ddibenion rheoliad 3 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020; ac
 - (cc) mae ganddo hawl i breswyllo'n barhaol, neu'n cael ei drin fel pe bai ganddo hawl o'r fath, at ddibenion Rheoliadau Mewnfudo (yr AEE) 2016, fel y mae'r Rheoliadau hynny yn parhau i gael effaith yn rhinwedd Rheoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 mewn perthynas â'r person hwnnw yn ystod y cyfnod gras;
- (iv) o ran y person—
- (aa) mae o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion;
 - (bb) mae'n geisydd at ddibenion rheoliad 4 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 neu fel arall mae ganddo hawliau y bernir eu bod yn gymwys yn rhinwedd unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau hawliau dinasyddion a bennir ym mharagraff (3); ac
 - (cc) mae ganddo hawl i breswyllo'n barhaol, neu'n cael ei drin fel pe bai ganddo hawl o'r fath, at ddibenion Rheoliadau Mewnfudo (yr AEE) 2016, fel y mae'r Rheoliadau hynny yn parhau i gael effaith yn rhinwedd Rheoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 mewn perthynas â'r person hwnnw yn ystod y cyfnod perthnasol neu fel arall mae ganddo hawl dybiedig i breswyllo'n barhaol yn rhinwedd unrhyw un neu

ragor o'r darpariaethau hawliau
dinasyddion a bennir ym
mharagraff (3); neu

(v) mae'r person yn aelod o deulu person
perthnasol o Ogledd Iwerddon at
ddibenion rheolau mewnfudo'r cynllun
preswyllo, pan fo'r aelod hwnnw o'r teulu
wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn
rhinwedd cael caniatâd amhenodol i ddod i
mewn neu i aros o dan reolau mewnfudo'r
cynllun preswyllo;

(b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar
ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf
y cwrs;

(c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y
Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y
cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf
blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a

(d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y
cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl
neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser,
a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth
sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr
AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o
breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff
(c).

(2) At ddibenion is-baragraff (1)(a)(ii)(cc), ystyr
“gofynion cymhwysra ar gyfer caniatâd amhenodol i
ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a
roddir yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun
preswyllo” yw'r gofynion cymhwysra ar gyfer caniatâd
o'r fath yn unol â pharagraff EU11 o Atodiad EU i'r
rheolau mewnfudo.

(3) At ddiben is-baragraff (1)(a)(v), y darpariaethau
hawliau dinasyddion y cyfeirir atynt yw—

(a) Erthygl 18(3) (dyroddi dogfennau preswyllo)
o'r cytundeb ymadael â'r UE;

(b) Erthygl 17(3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o
gytundeb gwahanu EFTA yr AEE (fel y
diffinnir “EEA EFTA separation agreement”
yn adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd
(Y Cytundeb Ymadael) 2020); neu

(c) Erthygl 16(3) (dyroddi dogfennau preswyllo)
o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd.

Ffoduriaid ac aelodau o'u teuluoedd

4.—(1) Person—

(a) sy'n ffoadur;

(b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig
a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â
phreswyllo felly ers i'r person gael ei gydnabod
yn ffoadur; ac

- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i ffoadur;
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur y cais am loches;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan gafodd ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig; a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i ffoadur neu'n blentyn i briod neu i bartner sifil ffoadur;
- (b) a oedd, ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur y cais am loches, yn blentyn i'r ffoadur neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad hwnnw;
- (c) a oedd o dan 18 oed ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur y cais am loches;
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan gafodd ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig; ac
- (e) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Personau a ddiogelir ac aelodau o'u teuluoedd

5.—(1) Person—

- (a) y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil a ddiogelir;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir (yn rhinwedd diogelwch dyngarol o dan baragraff

339C o'r rheolau mewnfudo neu fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo);

- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi; a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn a ddiogelir;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros—
 - (i) o dan 18 oed; a
 - (ii) yn blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir neu, yn ôl y digwydd, yn blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir ar y dyddiad hwnnw (yn rhinwedd diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo, caniatâd i aros fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo neu adran 67 o Ddeddf Mewnfudo 2016 a'r rheolau mewnfudo, yn ôl y digwydd);
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi; a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(4) Yn y paragraff hwn—

- (a) ystyr “dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros” yw'r dyddiad y gwnaeth person (“P”) gais am ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi sy'n arwain at P yn dod yn berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir;
- (b) ystyr “person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir” yw—
 - (i) person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo;
 - (ii) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth;

- (iii) person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67; neu
- (iv) person sydd â chaniatâd Calais;
- (c) ystyr “plentyn a ddiogelir” yw—
 - (i) plentyn i—
 - (aa) person sydd â chaniatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o’r rheolau mewnfudo;
 - (bb) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth;
 - (cc) person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67;
 - (ii) plentyn i briod neu bartner sifil—
 - (aa) person sydd â chaniatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o’r rheolau mewnfudo; neu
 - (bb) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth;
- (d) ystyr “priod neu bartner sifil a ddiogelir” yw priod neu bartner sifil i—
 - (i) person sydd â chaniatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o’r rheolau mewnfudo; neu
 - (ii) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth.

Personau y rhoddwyd caniatâd iddynt aros fel partner a ddiogelir a’u plant

6.—(1) Person—

- (a) y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel partner a ddiogelir;
- (b) sy’n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd y caniatâd hwnnw iddo; ac
- (c) sy’n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy’n blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel partner a ddiogelir;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, o dan 18 oed ac yn

blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel partner a ddiogelir;

- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i aros yn y Deyrnas Unedig;
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth person ("P") gais am ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi sy'n arwain at P yn dod yn berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel partner a ddiogelir.

Personau sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ac aelodau o'u teuluoedd

7.—(1) Person—

- (a) sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros; a
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu sy'n blentyn i briod neu i bartner sifil person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, o dan 18 oed ac yn blentyn i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar y dyddiad hwnnw; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(4) Yn y paragraff hwn, ystyr "person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw person ("P")—

- (a) sydd—

- (i) wedi gwneud cais am statws ffoadur ond sydd, o ganlyniad i'r cais hwnnw, wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw P yn cymhwyso i'w gydnabod yn ffoadur, y credir ei bod yn iawn caniatáu iddo ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail caniatâd yn ôl disgrisiwn, ac sydd wedi cael caniatâd i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny;
 - (ii) heb wneud cais am statws ffoadur ond sydd wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref y credir ei bod yn iawn caniatáu i'r person hwnnw ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail caniatâd yn ôl disgrisiwn, ac sydd wedi cael caniatâd i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny;
 - (iii) wedi cael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo; neu
 - (iv) wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw P yn cymhwyso i gael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo, fod P wedi cael caniatâd i aros y tu allan i'r rheolau ar sail Erthygl 8 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol;
- (b) nad yw cyfnod ei ganiatâd i ddod i mewn neu i aros wedi dod i ben, neu y mae'r cyfnod hwnnw wedi ei adnewyddu ac nad yw'r cyfnod y cafodd ei adnewyddu ar ei gyfer wedi dod i ben, neu y mae apêl yn yr arfaeth (o fewn ystyr adran 104 o Ddeddf Cenedligrwydd, Mewnfudo a Lloches 2002) mewn cysylltiad â'i ganiatâd i ddod i mewn neu i aros; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers iddo gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros.

(5) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth y person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros y cais a arweiniodd at y person hwnnw yn cael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi.

Gweithwyr, personau cyflogedig, personau hunangyflogedig ac aelodau o'u teuluoedd

8.—(1) Person—

- (a) sydd—

- (i) yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE;
 - (ii) yn berson cyflogedig Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig Swisaidd;
 - (iii) yn aelod o deulu person a grybwyllir ym mharagraff (i) neu (ii);
 - (iv) yn weithiwr trawsffiniol AEE neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol AEE;
 - (v) yn berson cyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd; neu
 - (vi) yn aelod o deulu person a grybwyllir ym mharagraff (iv) neu (v);
- (b) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs.

(2) Nid yw paragraff (b) o is-baragraff (1) yn gymwys pan fo'r person sy'n gwneud cais am gymorth o dan y Cynllun hwn yn dod o fewn paragraff (a)(iv), (v) neu (vi) o is-baragraff (1).

9.—(1) Person sydd â hawliau gwarchoddedig neu weithiwr trawsffiniol o fewn ystyr “frontier worker” yn rheoliad 3 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion (Gweithwyr Trawsffiniol) (Ymadael â'r UE) 2020—

- (a) sydd—
- (i) yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE;
 - (ii) yn berson cyflogedig Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig Swisaidd;
 - (iii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i) neu (ii);
 - (iv) yn weithiwr trawsffiniol AEE neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol AEE;
 - (v) yn berson cyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd; neu
 - (vi) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (iv) neu (v);
- (b) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y

cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Nid yw paragraff (b) o is-baragraff (1) yn gymwys pan fo'r person sy'n gwneud cais am gymorth yn dod o fewn paragraff (a)(iv), (v) neu (vi) o is-baragraff (1).

(3) Yn y paragraff hwn, mae disgrifiad o berson yn is-baragraff (1)(a)(i) i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys person perthnasol o Ogledd Iwerddon a fyddai, pe bai'r person hwnnw yn wladolyn AEE neu'n wladolyn AEE yn unig, yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE.

10.—(1) Person—

- (a) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd â hawlogaeth i gael cymorth yn rhinwedd Erthygl 10 o Reoliad (EU) Rhif 492/2011 Senedd Ewrop a'r Cyngor dyddiedig 5 Ebrill 2011 ar symudiad rhydd gweithwyr o fewn yr Undeb (“y Rheoliad Gweithwyr”), fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu, fel y'i hestynnwyd gan Gytundeb yr AEE, fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

(2) At ddibenion is-baragraff (1)(c), yn Erthygl 10 o'r Rheoliad Gweithwyr mae'r cyfeiriad at “another Member State” i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys y Deyrnas Unedig ac mae'r cyfeiriadau at “that State” i'w dehongli yn unol â hynny.

(3) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

11.—(1) Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd â hawlogaeth i gael cymorth yn rhinwedd Erthygl 10 o'r Rheoliad Gweithwyr, fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu, fel y'i hestynnwyd gan

Gytundeb yr AEE, fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

(2) At ddibenion is-baragraff (1)(c), yn Erthygl 10 o'r Rheoliad Gweithwyr—

- (a) mae'r cyfeiriad at "national of a Member State" i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys person perthnasol o Ogledd Iwerddon; a
- (b) mae'r cyfeiriad at "another Member State" i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys y Deyrnas Unedig, ac mae'r cyfeiriadau at "that State" i'w dehongli yn unol â hynny.

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo yn rhywle arall

12.—(1) Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig;
- (b) a oedd yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn union cyn ymadael â'r Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar y diwrnod pan fydd tymor cyntaf y flwyddyn academaidd gyntaf yn dechrau mewn gwirionedd;
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; ac
- (e) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (d), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (d).

(2) At ddibenion y paragraff hwn, mae person wedi arfer hawl i breswyllo os yw is-baragraff (3) neu (4) yn gymwys i'r person.

(3) Mae'r is-baragraff hwn yn gymwys i berson sydd—

- (a) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig;
- (b) yn aelod o deulu gwladolyn o'r Deyrnas Unedig at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir); neu

- (c) yn berson yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol;

sydd wedi arfer hawl o dan Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu unrhyw hawl gyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir mewn gwladwriaeth ac eithrio'r Deyrnas Unedig.

(4) Mae'r paragraff hwn yn gymwys i berson—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol; a
- (b) sydd wedi mynd i'r wladwriaeth o fewn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir y mae'n wladolyn ohoni neu y mae'r person y mae'n aelod o deulu mewn perthynas ag ef yn wladolyn ohoni.

(5) At ddibenion y paragraff hwn, roedd gan berson yr hawl i breswyllo'n barhaol os oedd ganddo hawl a gododd o dan Gyfarwyddeb 2004/38 i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig heb gyfyngiad.

13.—(1) Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig;
- (b) a oedd yn preswyllo fel arfer yng Nghymru ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn union cyn ymadael â'r Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu;
- (c) a oedd yn preswyllo fel arfer yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu—
 - (i) yn y diriogaeth sy'n ffurfio Gibraltar, yr AEE a'r Swistir; neu
 - (ii) yn y Deyrnas Unedig, pan ddechreuodd y preswyllo fel arfer hwnnw ar ôl 31 Rhagfyr 2017 yn union ar ôl cyfnod o breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio Gibraltar, yr AEE a'r Swistir;

ac sydd wedi parhau i breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod sy'n dechrau ar ddiwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu ac yn dod i ben yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;

- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar y diwrnod pan fydd tymor cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs yn dechrau mewn gwirionedd;
- (e) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (f) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (e) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser,

a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (e).

(2) At ddibenion y paragraff hwn, mae person wedi arfer hawl i breswyllo os yw'r person hwnnw yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig, yn aelod o deulu gwladolyn o'r Deyrnas Unedig at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir), neu'n berson yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol, sydd ym mhob achos wedi arfer hawl o dan Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu unrhyw hawl gyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir mewn gwladwriaeth ac eithrio'r Deyrnas Unedig neu, yn achos person sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol, os yw'r person wedi mynd i'r wladwriaeth o fewn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir y mae'r person yn wladolyn ohoni neu y mae'r person y mae'n aelod o deulu mewn perthynas ag ef yn wladolyn ohoni.

(3) At ddibenion is-baragraff (2), roedd gan berson yr hawl i breswyllo'n barhaol os oedd ganddo hawl a gododd o dan Gyfarwyddeb 2004/38 i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig heb gyfyngiad.

Gwladolion o'r Deyrnas Unedig

14.—(1) Person—

(a) sydd—

(i) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; neu

(ii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i);

(b) a oedd yn preswyllo fel arfer yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu—

(i) yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir; neu

(ii) yn y Deyrnas Unedig, pan ddechreuodd y preswyllo hwnnw ar ôl 31 Rhagfyr 2017 yn union ar ôl cyfnod o breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir;

ac sydd wedi parhau i breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod sy'n dechrau ar ddiwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu ac yn dod i ben yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;

(c) sy'n mynychu cwrs;

(d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig,

Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac

- (e) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (d) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (e) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn unol â pharagraff 1(4).

(3) Pan fo person ("P") yn dod o fewn is-baragraff (1)(a)(ii), rhaid i'r person y mae P yn aelod o'r teulu mewn perthynas ag ef hefyd fodloni gofynion is-baragraff (1)(b) a (d).

Gwladolion UE sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig

15.—(1) Person—

- (a) sy'n wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Pan fo gwladwriaeth yn ymaelodi â'r Undeb Ewropeaidd ar ôl diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs a bod person yn wladolyn o'r gwladwriaeth honno, trinnir y gofyniad ym mharagraff (a) o is-baragraff (1) i fod yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs fel gofyniad sydd wedi ei fodloni.

16. Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sy'n wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;

- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c).

Plant gwladolion Swisaidd

17.—(1) Person—

- (a) sy'n blentyn i wladolyn Swisaidd y mae ganddo hawlogaeth i gael cymorth yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd Erthygl 3(6) o Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

18. Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sy'n blentyn i wladolyn Swisaidd y mae ganddo hawlogaeth i gael cymorth yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd Erthygl 18(2) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a

- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c).

Plant gweithwyr Twrcaidd

19. Person—

- (a) sy'n blentyn i weithiwr Twrcaidd;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

20. Person—

- (a) sy'n blentyn i weithiwr Twrcaidd ("T") pan oedd T yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu;
- (b) a oedd, yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu—
 - (i) yn blentyn i T; a
 - (ii) yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig;
- (c) yn preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Rhan 3

Categoriâu o Fyfyrwyr sy'n Gymwys i gael
Cymorth at Ffioedd Dysgu yn Unig

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig

21. Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf

y cwrs ac nad yw'n dod o fewn paragraff 3 o'r Atodlen hon;

- (b) sy'n ymgymryd â chwrs yng Nghymru;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

Gwladolion UE a gwladolion o'r Deyrnas Unedig sydd wedi arfer hawl i breswyllo

22.—(1) Person—

- (a) sydd, ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs—
 - (i) yn wladolyn UE;
 - (ii) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig sydd wedi arfer hawl i breswyllo; neu
 - (iii) yn aelod o deulu person yn is-baragraff (i) neu (ii);
- (b) sy'n ymgymryd â chwrs yng Nghymru;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan is-baragraff (1) yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

Personau sydd â hawliau gwarchoddedig

23. Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sydd—
 - (i) yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
 - (ii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i); neu
 - (iii) yn aelod o deulu person perthnasol o Ogledd Iwerddon;

- (b) sy'n ymgymryd â chwrs yng Nghymru;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

Aelodau o deulu gwladolion o'r Deyrnas Unedig

24. Person—

- (a) sy'n aelod o deulu person sy'n wladolyn o'r Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sy'n ymgymryd â chwrs yng Nghymru;
- (c) sydd wedi bod yn breswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) na fu'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato yn is-baragraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

Preswylwyr Gibraltar

25. Person—

- (a) sydd—
 - (i) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig sydd â statws preswilydd yn Gibraltar a roddwyd gan Lywodraeth Gibraltar;
 - (ii) yn aelod o deulu gwladolyn o'r Deyrnas Unedig, pan fo gan yr aelod hwnnw o'r teulu statws preswilydd yn Gibraltar a roddwyd gan Lywodraeth Gibraltar;
 - (iii) yn wladolyn UE sydd â hawl i breswyllo yn Gibraltar sy'n codi o dan y cytundeb ymadael â'r UE; neu
 - (iv) yn aelod o deulu gwladolyn UE, pan fo gan yr aelod hwnnw o'r teulu hawl i breswyllo yn Gibraltar sy'n codi o dan y cytundeb ymadael â'r UE;
- (b) sy'n ymgymryd â chwrs yng Nghymru;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a

- (d) na fu'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato yn is-baragraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.